

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 884) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (dalej „PZO” lub „Plan”), kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono dany obszar Natura 2000, zawierający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy.

Obszar Sikory Juskie PLH280058 (dalej również „Obszar” lub „Ostoja”) został zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2022/231 z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia piętnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2022) 854) (Dz. Urz. UE L 39 z 21.02.2022). W 2023 r. został on ustanowiony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. *w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Sikory Juskie (PLH280058)* (Dz. U. poz. 2339).

Pod względem administracyjnym obszar Natura 2000 położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie ełckim, w gminie Stare Juchy. Powierzchnia obszaru wynosi 70,94 ha. Grunty obszaru stanowią własność Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – RZGW w Białymstoku, Zarząd Zlewni w Augustowie, Nadzór Wodny Ełk (działka 280505_2.0018.28/2), Gminy Stare Juchy (działka 280505_2.0018.65 – część) oraz własność prywatną.

Ostoja położona jest na południowym brzegu jeziora Łaśmiady, w krajobrazie rolniczym. Według nowych regionalizacji fizyczno-geograficznych (Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań) analizowany Obszar położony jest w makroregionie Pojezierze Mazurskie, w mezoregionie Pojezierze Ełckie. Obejmuje obniżenie terenu stanowiące dawną zatokę jeziora Łaśmiady i otoczony jest przez formy młodoglacjalne – moreny i kemy. Na torfowisku dominują gleby torfowe, miejscami na jego obrzeżach – murszowe, a na otaczających wyniesieniach – brunatne. Złoże torfu niskiego, o miąższości najczęściej ok. 1-4 m, podścielone jest wielometrowym złożem gytii wapiennej.

Torfowisko stanowi rzadki przykład w przeważającej mierze topogenicznego, okresowo podtapianego torfowiska niskiego o charakterze mechowiska. Występuje na nim szereg gatunków ginących, zagrożonych i/lub chronionych. Do najcenniejszych należą mchy – bagiennik żmijowaty *Pseudocalliergon trifarium* i skorpionowiec brunatny *Scorpidium scorpioides*, storczykowate – lipiennik Loesela *Liparis loeselii*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris* i kukulka krwista *Dactylorhiza incarnata*, turzyce – strunowa *Carex chordorrhiza* i bagienna *Carex limosa*, a także pływacze – pośredni *Utricularia intermedia* i drobny *Utricularia minor*.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 cyt. ustawy *o ochronie przyrody*, w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie obwieszczeniem z dnia 5 czerwca 2024 r. znak: WOPN.6202.1.2024.MK podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia oraz o przystąpieniu do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych m.in. dla obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058. Jednocześnie poinformował o możliwości zgłaszania uwag do założeń do sporządzania projektu planu zadań ochronnych: w formie pisemnej, ustnej do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Podanie informacji do publicznej wiadomości nastąpiło poprzez jej udostępnienie na stronie BIP

Regionalnej Dyrekcji, wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji, a także ogłoszenie informacji w Gazecie Olsztyńskiej (wydanie z dnia 5 czerwca 2024 r.). Na tym etapie nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058 został sporządzony przez sprawującego nadzór w celu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin chronionych w ramach Dyrektywy Siedliskowej.

PZO opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99) oraz zgodnie z zakresem, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z ww. aktami prawnymi dokonano opisu granic obszaru Natura 2000 w formie wektorowej warstwy informacyjnej w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, który jest jednym z układów tworzących państwowy system odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151, z późn. zm.).

Plan zadań ochronnych sporządzono dla całego obszaru Natura 2000. Obszar nie pokrywa się z rezerwatem przyrody czy parkiem krajobrazowym. Położony jest również poza gruntami Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe. Nie zachodzą zatem przesłanki, o których mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (aktualizacja 03-2024) oraz ww. rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Sikory Juskie (PLH280058) przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 są:

- siedlisko przyrodnicze 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- oraz gatunek rośliny 1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*.

W 2022 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie w ramach realizacji projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” zleciła przeprowadzenie inwentaryzacji siedliska 7230 oraz lipiennika Loesela. Wykonana wówczas ekspertyza: Pawlikowski P., Kucharzyk J. 2023. Dokumentacja uzupełnienia stanu wiedzy dla obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058 w zakresie siedliska przyrodniczego Torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230) i gatunku Lipiennika Loesela *Liparis loeselii* (1903), stanowi podstawę opracowania Planu.

Na potrzeby opracowania planu zadań ochronnych zatem zgromadzono, zweryfikowano i uzupełniono informacje o Obszarze oraz o zinwentaryzowanych dotychczas w jego granicach siedliskach i gatunkach, ujętych w Dyrektywie Siedliskowej. Dane te zostały zawarte w dokumentacji planu zadań ochronnych.

Zidentyfikowano dwa płaty siedliska 7230, zajmujące dwie „kieszenie” pojeziornego torfowiska niskiego. Charakteryzują się one, zwłaszcza wschodni (7230_1), bogatą florą z udziałem gatunków z polskich „czerwonych list”. Na obu stanowiskach siedliska obficie występuje skorpionowiec brunatny *Scorpidium scorpioides*. We wschodnim płacie stwierdzono ponadto obfitą populację skrajnie rzadkiego mchu torfowiskowego – bagiennika żmijowego *Pseudocalliergon trifarium*, który tworzy tu jedną z najobfitszych populacji w Polsce, a także m.in. turzycę strunową *Carex chordorrhiza*, turzycę błotną *Carex limosa*, kruszczyka błotnego *Epipactis palustris*, ponikło skąpokwiatowe *Eleocharis palustris* i kukułkę krwistą *Dactylorhiza incarnata*. Roślinność mechowiskowa obu płatów jest wykształcona w sposób odbiegający od „typowego” dla siedliska 7230 w Polsce, zwłaszcza południowej, tzn. gatunki torfowisk

alkalicznych dominują tu jedynie w warstwie mszystej, natomiast w warstwie ziół występują nielicznie. Dotyczy to zwłaszcza płatu zachodniego (7230_2). Ten specyficzny skład gatunkowy ma jednak charakter naturalny i stanowi o regionalnej specyfice torfowisk alkalicznych w północno-wschodniej Polsce.

Lipiennik Loesela 1903 to gatunek kalcyfilny, związany z otwartymi, mszysto-turzycowymi torfowiskami soligenicznymi, rzadziej topogenicznymi, zasilanymi (mniej lub bardziej) alkalicznymi wodami. Jest gatunkiem charakterystycznym dla roślinności mszysto-turzycowych torfowisk niskich z rzędu *Caricetalia davallianae*. Populacja lipiennika Loesela w Obszarze jest stabilna i dość obfita (w 2023 r. stwierdzono blisko 200 osobników, w tym liczne okazy juwenilne), ale jej liczebność podlega bardzo silnym fluktuacjom – np. w roku 2007 stwierdzono ok. 1200 osobników, a w roku 2013 – jedynie 25, co ma związek z silnym podtopieniem obiektu w międzyczasie. Obecnie populacja zajmuje powierzchnię ok. 0,32 ha (wyraźnie mniej niż w roku 2007, kiedy areał populacji oszacowano na ok. 2,5 ha, ale była to wartość zdecydowanie zawyżona) w środkowej i zachodniej części mechowiska rozwijającego się we wschodniej „kieszeni” torfowiska (płat 7230_1). Występuje w formie rozproszonych skupisk obejmujących od kilku do kilkunastu osobników i pojedynczych roślin. To właśnie dla ochrony tego gatunku z zał. II Dyrektywy Siedliskowej wyznaczony został obszar Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058, stanowiąc uzupełnienie luki geograficznej w ochronie tego gatunku.

Ocen stanu ochrony przedmiotów ochrony dokonano zgodnie z metodyką stosowaną standardowo dla potrzeb monitoringu siedlisk przyrodniczych i gatunków, realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, dokonując oceny parametrów i wskaźników zgodnie ze wskazaniem ww. rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz na podstawie wskaźników stanu zachowania zawartych w metodyce monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy *o ochronie przyrody*, i raportów, o których mowa w art. 38 tej ustawy.

Przedmiotom ochrony obszaru Natura 2000 nadano następujące oceny stanu ochrony:

- siedlisko 7230 – zła (U2), z uwagi na ocenę złą parametru struktury i funkcji, wynikającą z oceny niezadowolającej dla wskaźnika kardynalnego: Ekspansja krzewów i podrostu drzew;
- lipiennik Loesela – niezadowolająca (U1), z uwagi na ocenę niezadowolającą parametru struktury i funkcji, wynikającą z oceny niezadowolającej dla wskaźnika kardynalnego związanego z ocienieniem: Wysokie byliny / gatunki ekspansywne – konkurencyjne* oraz wskaźnika Stopień uwodnienia. Ocenę niezadowolającą otrzymał także parametr perspektyw ochrony.

Dokonano identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Sikory Juskie. W odniesieniu do obu przedmiotów ochrony zidentyfikowano te same oddziaływania.

Jako istniejące zagrożenia antropogeniczne wskazano A08 Nawożenie (nawozy sztuczne), a jako potencjalne A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja oraz J02.01.02 Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych. Wraz z oddziaływaniami o charakterze naturalnym, związanymi ze zmianami klimatycznymi (M01.01 Zmiana temperatury, M01.02 Susze i zmniejszenie opadów) przyczyniają się do wystąpienia oddziaływań zmieniających charakter roślinności badanego torfowiska niskiego, w tym zagrażających występowaniu gatunków w nim związanych, jakim jest m.in. lipiennik Loesela. Do tej grupy zagrożeń zaliczono: I02 Problematiczne gatunki rodzime, K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja), K02.02 Nagromadzenie materii organicznej, K02.03 Eutrofizacja (naturalna).

Dla przedmiotów ochrony określono cele ochrony, odnoszące się do poszczególnych parametrów lub wskaźników stanu ochrony, odrębnych dla każdego siedliska i gatunku (Tab. 1).

Tab. 1. Cele ochrony dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058 wraz z ich uzasadnieniem.

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr / wskaźnik stanu ochrony ¹⁾	Cel działań ochronnych ²⁾	Uwagi
1.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Cel ogólny	Poprawa obecnej złej (U2) oceny ogólnej stanu ochrony siedliska w obszarze do oceny niezadawalającej (U1).	Ogólna zła (U2) ocena stanu ochrony siedliska wynika z oceny U2 parametru struktury i funkcji, która została przyznana z uwagi na ocenę U2 wskaźnika kardynalnego Ekspansja krzewów i podrostu drzew. Możliwa jest poprawa oceny tego wskaźnika poprzez zmniejszenie udziału olszy czarnej <i>Alnus glutinosa</i> i wierzy szarej <i>Salix cinerea</i> , a także gatunków ekspansywnych roślin zielnych w ramach wdrożenia zaplanowanych działań ochronnych. Należy jednakże zauważyć, że całe zasoby siedliska zlokalizowane są na gruntach prywatnych, a brak uzyskania zgody właścicieli na ich wykonanie może być istotną przeszkodą w ochronie siedliska. Źródło: Pawlikowski P., Kucharzyk J. 2023. Dokumentacja uzupełnienia stanu wiedzy dla obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058 w zakresie siedliska przyrodniczego Torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230) i gatunku Lipiennika Loesela <i>Liparis loeselii</i> (1903). Warszawa. Mps.
		Powierzchnia siedliska na stanowisku	Nie podlega zmianom lub zwiększa się (FV). Utrzymanie powierzchni min. 5,8 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.	Zgodnie z opisem oceny parametru w metodyce GIOŚ (2012). Wg danych GIS powierzchnia siedliska wynosi 6,14 ha. Uwzględniając możliwe niedokładności określenia granic siedliska w terenie na etapie opracowania PZO jako cel ochrony dot. utrzymania powierzchni siedliska przyjęto nieco niższą wartość 5,8 ha.
		Procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje	80-100% (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012).
		Gatunki charakterystyczne*	Powyżej 8 gatunków charakterystycznych lub pokrycie gatunków charakterystycznych na transekcje powyżej 50% (FV).	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012).

¹⁾ Parametry/wskaźniki stanu ochrony, odrębne dla każdego siedliska lub gatunku, zostały oparte na podstawie wskaźników stanu zachowania zawartych w metodyce monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, i raportów, o których mowa w art. 38 tej ustawy. Wskaźniki kardynalne zaznaczono gwiazdką (*).

²⁾ Użyte oceny FV (stan ochrony właściwy), U1 (stan ochrony niezadawalający) oraz U2 (stan zły) wynikają z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr / wskaźnik stanu ochrony ¹⁾	Cel działań ochronnych ²⁾	Uwagi
			4-8 gatunków charakterystycznych lub pokrycie gatunków charakterystycznych na transekcie 20-50% (U1). Utrzymanie obecnych ocen wskaźnika dla poszczególnych stanowisk siedliska: ocena właściwa (FV) na stanowisku PLH280058_7230_1; ocena niezadowolająca (U1) na stanowisku PLH280058_7230_2.	
		Gatunki dominujące	Brak wyraźnych dominantów, udział gatunków charakterystycznych dla siedliska 7230 i innych mniej więcej równy (U1). Niepogorszenie oceny niezadowolającej (U1) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012). W świetle dostępnej wiedzy naukowej nie ma możliwości zaplanowania racjonalnych działań ochronnych, które pozwoliłyby na poprawę oceny omawianego wskaźnika. Współpanowanie gatunków typowych dla siedliska w warstwie mszystej (limprichtia pośrednia <i>Limprichtia cossonii</i> , złoćniec gwiazdkowaty <i>Campylium stellatum</i> , skorpionowiec brunatny <i>Scorpidium scorpioides</i>) wraz z gatunkami torfowiskowych o szerokiej amplitudzie ekologicznej (turzycza sztywna <i>Carex elata</i> , wierzba rokita <i>Salix rosmarinifolia</i> , turzycza nitkowata <i>Carex lasiocarpa</i> , bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>) w przypadku tego torfowiska ma charakter naturalny.
		Pokrycie i struktura gatunkowa mchów*	Całkowite pokrycie mchów – ponad 50%, mchy brunatne zajmują łącznie ponad 70% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012).
		Obce gatunki inwazyjne	Brak (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012).
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Brak lub pojedyncze (FV). Zajmują do 5% powierzchni (U1). Niepogorszenie obecnych ocen wskaźnika dla poszczególnych stanowisk siedliska: ocena niezadowolająca (U1) na stanowisku PLH280058_7230_1; ocena właściwa (FV) na stanowisku PLH280058_7230_2.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012). Zaplanowano działania ochronne, polegające m.in. na ekstensywnym użytkowaniu kośnym płatów torfowiska (koszenia wczesne i/lub koszenia późne). Należy jednakże zauważyć, że całe zasoby siedliska zlokalizowane są na gruntach prywatnych, a brak uzyskania zgody właścicieli na wykonanie działań może być istotną przeszkodą w poprawie ocen wskaźników, a w konsekwencji w ochronie siedliska.

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr / wskaźnik stanu ochrony ¹⁾	Cel działań ochronnych ²⁾	Uwagi
		Zakres pH*	Powyżej 7 (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012) – zmodyfikowane. Zastosowano ocenę ekspercką dla oceny właściwej w przypadku pomiaru pH w zakresie 6,5-7,0, który jest typowym i naturalnym odczynem dla wielu zasadowych torfowisk niskich reprezentujących siedlisko przyrodnicze 7230 w północno-wschodniej Polsce. Wartość na stanowisku PLH280058_7230_1 pH 7,31-7,85, na stanowisku PLH280058_7230_2 pH 6,85-6,96.
		Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	Udział mniejszy niż 15% (U1). Poprawa oceny złej (U2) wskaźnika dla siedliska do oceny niezadowolającej (U1).	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012). Zaplanowano działania ochronne polegające m.in. na usunięciu drzew i krzewów. Należy jednakże zauważyć, że całe zasoby siedliska zlokalizowane są na gruntach prywatnych, a brak uzyskania zgody właścicieli na ich wykonanie może być istotną przeszkodą w poprawie ocen wskaźników, a w konsekwencji w ochronie siedliska.
		Stopień uwodnienia*	Poziom wody mierzony w piezometrze – 2-10 cm powyżej lub 10-20 poniżej powierzchni torfowiska (U1). Utrzymanie oceny niezadowolającej (U1) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012). Brak możliwości zaplanowania racjonalnych działań ochronnych, bowiem poziom wody na torfowisku, wykształconym w dawnej zatoce jeziora Łaśmiady, zależny jest od poziomu wód jeziora.
		Pozyskanie torfu	Brak pozyskania torfu, jeżeli był pozyskiwany w przeszłości (powyżej 30 lat) to na niewielką skalę (do 5% torfowiska), słabo zauważalne w terenie ślady eksploatacji w przeszłości (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012).
		Melioracje odwadniające	Brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu „zneutralizowana” na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp.) (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla siedliska.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2012).

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr / wskaźnik stanu ochrony ¹⁾	Cel działań ochronnych ²⁾	Uwagi
2.	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Cel ogólny	Utrzymanie obecnej niezadawalającej (U1) oceny ogólnej stanu ochrony gatunku w obszarze (na stanowisku).	Ogólna niezadawalająca (U1) ocena stanu ochrony gatunku wynika z oceny U1 parametru struktury i funkcji, która została przyznana z uwagi na ocenę U1 m.in. wskaźnika kardynalnego stopień uwodnienia. Podobnie jak w przypadku oceny tego wskaźnika dla siedliska 7230, brak możliwości zaplanowania racjonalnych działań ochronnych, bowiem poziom wody na torfowisku będącym siedliskiem gatunku, które wykształciło się w dawnej zatoce jeziora Łaśmiady, zależy od poziomu wód jeziora. Źródło: Pawlikowski P., Kucharzyk J. 2023. Dokumentacja uzupełnienia stanu wiedzy dla obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058 w zakresie siedliska przyrodniczego Torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230) i gatunku Lipiennika Loesela <i>Liparis loeselii</i> (1903). Warszawa. Mps.
		Liczebność*	>100 (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010). Należy podkreślić brak gwarancji wysokiej liczebności gatunku z uwagi na występujące u lipiennika Loesela znaczne wahania liczebności, nawet w następujących po sobie sezonach wegetacyjnych. Stwierdzenie niższej liczebności w danym sezonie nie musi zatem świadczyć o spadku liczebności w obszarze lub o zaniku gatunku.
		Struktura populacji	Obecność juwenilnych i rozmnażających się osobników (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Stan zdrowotny	Brak bądź uszkodzenia sporadyczne (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Powierzchnia potencjalnego siedliska	Takie same lub większe w porównaniu do poprzedniego okresu monitoringowego (FV). Poprawa oceny niezadawalającej (U1) wskaźnika dla gatunku w obszarze do oceny właściwej (FV).	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Powierzchnia zajętego siedliska	Taka sama lub większa niż w poprzednich obserwacjach (FV). Poprawa oceny niezadawalającej (U1) wskaźnika dla gatunku w obszarze do oceny właściwej (FV).	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Fragmentacja siedliska	Brak lub mała (FV).	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr / wskaźnik stanu ochrony ¹⁾	Cel działań ochronnych ²⁾	Uwagi
			Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	
		Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą	<25% (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Wysokie byliny / gatunki ekspansywne – konkurencyjne	Zajmujące łącznie ponad 25% areалу (U1). Utrzymanie oceny niezadawalającej (U1) wskaźnika dla gatunku na stanowisku. W miarę możliwości poprawa do stanu właściwego (FV).	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010). Zaplanowano działania ochronne polegające m.in. na ekstensywnym użytkowaniu kośnym płatu torfowiska (koszenia wczesne i/lub koszenia późne) stanowiącego siedliska lipiennika. Należy jednakże zauważyć, że całe zasoby siedliska gatunku, jak i całe torfowisko, zlokalizowane są na gruntach prywatnych, a uzyskanie zgody właścicieli na wykonanie działań może być istotną przeszkodą w poprawie ocen wskaźników, a w konsekwencji w ochronie siedliska.
		Wysokość runi	>45 cm (U2). Utrzymanie oceny złej (U2) wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010). Brak możliwości zaplanowania działań ochronnych, które zagwarantują poprawę oceny wskaźnika do poziomu niezadawalającego lub właściwego.
		Grubość wojłoku*	5-10 cm (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Miejsca do kielkowania	> 10% (FV). Utrzymanie oceny właściwej (FV) wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010).
		Stopień uwodnienia*	Średni (U1). Niepogorszenie oceny niezadawalającej (U1) wskaźnika dla gatunku na stanowisku.	Zgodnie z opisem oceny wskaźnika w metodyce GIOŚ (2010). Podobnie jak w przypadku oceny tego wskaźnika dla siedliska 7230, brak możliwości zaplanowania racjonalnych działań ochronnych, bowiem poziom wody na torfowisku będącym siedliskiem gatunku zależny jest od poziomu wód jeziora.

Z uwagi na zidentyfikowane zagrożenia dla siedliska przyrodniczego 7230 oraz lipiennika Loesela, zaplanowano działania ochrony czynnej dla poprawy bądź utrzymania stanu ochrony tych przedmiotów ochrony. Dotyczą one przede wszystkim zmniejszenia zarastania krzewami i drzewami poprzez ich usunięcie oraz zmniejszenia ocienienia runa przez koszenie roślinności zielnej. Ponadto zaplanowano działanie przeciwdziałające zmianom stosunków wodnych i warunków glebowych na torfowisku niskim, będącym siedliskiem lipiennika Loesela. Zaplanowano również monitoring poziomu wody na torfowisku niskim oraz działania dotyczące monitoringu stanu ochrony tego siedliska przyrodniczego i gatunku storczyka. W związku ze wskazaniem w ekspertyzie występowania w obszarze Natura 2000 siedlisk 3150 Naturalne eutroficzne zbiorniki wodne oraz 6510 Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (nie przeprowadzono ich inwentaryzacji), niezbędne będzie wykonanie inwentaryzacji obszaru.

Obszar Natura 2000 nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Obszar nie jest ujęty planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego (Uchwała nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego; Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. poz. 4173), ani w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Juchy (Uchwała Nr XXV/84/00 Rady Gminy Stare Juchy z dnia 30 października 2000 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Juchy (ze zm.)). Gmina Stare Juchy nie ustanowiła jeszcze planu ogólnego gminy uchwalonego na podstawie art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, z późn. zm.).

Nie stwierdzono potrzeby wprowadzania zmian do ww. dokumentów dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

W ramach prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych stwierdzono, że brak jest przesłanek do sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000. Plan, oparty na szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej całej Ostoi, która dostarczyła pełnej wiedzy na temat rozmieszczenia i stanu ochrony przedmiotów ochrony w obszarze, będzie dokumentem wystarczającym do prawidłowego zarządzania ochroną obszaru.

Podczas opracowania planu zadań ochronnych zakładano powołanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW), grupującego przedstawicieli jednostek samorządowych oraz jednostek i osób prowadzących działalność w obrębie obszaru Natura 2000 czy zainteresowanych jego ochroną. Aktualnie tut. Dyrekcja nie jest w posiadaniu danych osobowych właścicieli / zarządców działek ewidencyjnych, w obrębie których położony jest obszar Sikory Juskie, co uniemożliwia skuteczne powołanie ZLW dla najbardziej istotnych interesariuszy.

Zgodnie z art. 19 ust. 1a i art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu ochrony rezerwatu lub projekt planu ochrony dla obszaru Natura 2000 zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

Obwieszczeniem znak WOPN.6320.5.2025.WS z dnia 10 września 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie podał do publicznej wiadomości informację o możliwości składania uwag i wniosków m.in. do opracowanego projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sikory Juskie PLH280058 w formie zarządzenia oraz dokumentacji planu zadań ochronnych. Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń Dyrekcji oraz na stronie BIP Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie w zakładce „Obwieszczenia i zawiadomienia” <https://www.gov.pl/web/rdos-olsztyn/rok-20225>, ogłoszenie opublikowano w Gazecie Wyborczej w dniu 9 września 2025 r.

Osoby zainteresowane miały możliwość złożenia uwag i wniosków w formie pisemnej lub ustnej do protokołu w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres e-mail: sekretariat@olsztyn.rdos.gov.pl w terminie 21 dni od daty podania informacji do publicznej wiadomości.

W związku z udziałem społeczeństwa uwagi do projektu zarządzenia wniosła Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (pismo znak: DZP-WP.6320.69.2025.DK z 19 września 2025 r.):

- 1) *W załączniku nr 4 w celu ogólnym dla lipiennika Loesela usunąć zapis „na stanowisku”.*
Uwagę uwzględniono. Usunięto wskazany zapis.
- 2) *W zał. nr 5 usunąć działania ochronne dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o siedliskach 3150 i 6510 [wskazanych jako przedmiot ochrony w kol. 2], ponieważ to nie są przedmioty ochrony zgodnie z rozporządzeniem MKiŚ z 9.10.2023 r.*
Uwzględniono. Zmieniono działanie dot. uzupełnienia stanu wiedzy o siedliskach obszaru Natura 2000.
- 3) *W zał. nr 6 brak informacji o układzie współrzędnych mapy oraz o źródle podkładu mapy.*
Uwagę uwzględniono. Dodano wskazane informacje.
- 4) *W zał. nr 6 działanie dot. usunięcia drzew i krzewów jest niewidoczne.*
Uwagę uwzględniono. Działanie jest widoczne (niebieskie, poziome linie), nieczytelne jest jego oznakowanie w legendzie. Zmieniono oznakowanie działania w legendzie.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) zarządzenie zostało uzgodnione z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim pismem PN.0521.157.2025 z dnia 3 grudnia 2025 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Olsztynie
Agata Moździerz
/kwalifikowany podpis elektroniczny/